

Lasten ja nuorten oikeudet kirkossa

Seurakunnan luottamushenkilöiden
teemamateriaalit 2023–2026

Lapsivaikutusten arviointi seurakunnan pätöksenteossa ja toiminnassa

Seurakunnan luottamushenkilöiden
teemamateriaalit 2023–2026

Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) lähtökohdat

YK:n lapsen oikeuksien sopimus

Suomen lainsäädäntö

Perustuslaki, nuorisolaki, lastensuojelulaki, terveydenhuoltolaki, kuntalaki jne.

Kirkon itseymmärrys ja strategiat

LAVA kirkossa

- **Kirkkojärjestys (657/2023) 10 luku 4 §**

Lapsen edun edistämiseksi kirkon viranomaisen on päätöksen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon sen vaikutukset lapseen. Vaikutusten arvioinnin tekee se viranomainen, joka käsittelee asiaa ensimmäisenä.

Lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta.

- Kirkkojärjestys (657/2023) tuli voimaan 1.7.2023

Liittymäpinnat

- [Kansallinen Lapsistrategia](#)
- Lapsistrategian toimeenpano-ohjelma kirkossa
[Lapsistrategian toimeenpano - evl.fi](#)
- [Nuorten vaikuttajaryhmät](#)

LAVAn tavoitteet kirkossa

- edistää lapsen edun toteutumista kirkollisessa päätöksenteossa ja toiminnassa
- vahvistaa lasten ja nuorten mielipiteiden huomioimista ja heidän osallisuuttaan kirkon toiminnassa
- lisätä lasten ihmisoikeuksien tunnettuutta
- edistää kirkon oman teologisen tehtävän ja strategisten tavoitteiden toteutumista.

Kolme näkökulmaa kirkon LAVAan

Lapsen oikeuksien sopimus +
kansallinen lainsäädäntö

Ennakoarvioinnin
vakiinnuttaminen.

Kirkon hallinto

Näemmekö
yhteydet
LAVAan?

LAVA muutoksen
välineenä!

Kirkon oma itseymmärrys
& perustehtävä

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen (LOS) yleisperiaatteet arvioinnin apuna

1. Syrjimättömyys (2. artikla):

- Sopimuksessa turvatut oikeudet koskevat kaikkia lapsia.

2. Lapsen edun ensisijaisuus (3. artikla):

- Lapsia koskevissa toimissa on otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu.

3. Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6. artikla)

4. Lapsen näkemysten kunnioittaminen (12. artikla):

- Lapsen on saatava vapaasti ilmaista näkemyksensä. Näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

LOS:n yleisperiaatteet vaikutusten arvioinnissa (1/2)

- **Syrjimättömyys:**

Miten ratkaisu vaikuttaa erilaisiin lapsiin? Esimerkiksi tyttöihin/poikiin, kielellisiin tai etnisiin vähemmistöihin kuuluviin lapsiin, vammaisiin lapsiin, vähävaraisten perheiden lapsiin jne.

- **Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen:**

Miten ratkaisu vaikuttaa lasten kasvuun ja kehitykseen?

LOS:n yleisperiaatteet vaikutusten arvioinnissa (2/2)

- **Lapsen näkemysten kunnioittaminen:**
Miten lasten ja nuorten näkemyksiä kuullaan ratkaisun valmistelussa, toteutuksessa ja seurannassa?
- **Lapsen edun ensisijaisuus:**
Miten ratkaisu toteuttaa lapsen etua? (Lapsen etu ensisijaisena harkintaperusteena kokonaisharkinnassa.)

Ovet auki – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026

- Asetumme heikoimpien puolelle ja voimistamme niiden ääntä, joilla sitä yhteiskunnassa ei ole.
- Edistämme lasten ja nuorten osallisuutta, perheiden hyvinvointia ja ylisukupolvista vuorovaikutusta.
- Edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
- Seurakuntien elämä rakentuu entistä vahvemmin seurakuntalaisten aloitteellisuuden, osaamisen ja lahjojen varaan.
- Uudistamme johtamista. Lisäämme muutosjoustavuutta, läpinäkyvyyttä ja luottamuksen kulttuuria. Teemme työtä jäsenlähtöisesti.
- Asetamme määrällisiä, laadullisia ja vaikuttavuuteen liittyviä tavoitteita. Arvioimme kriittisesti työtämme.

Keskeistä käytännössä

LAVA on valmisteluvaiheen työkalu

- päätösten valmistelijalla vastuu
- saattaa tuoda muutoksia totuttuun valmistelutapaan
- selvityksen tulosten ja arvioinnin dokumentointi.

Vaikutusten ennakoiminen tiedon pohjalta

- tiedon kerääminen monenlaisilta asiantuntijoilta, tilastoista yms.
- mahdollisten negatiivisten vaikutusten lieventäminen.

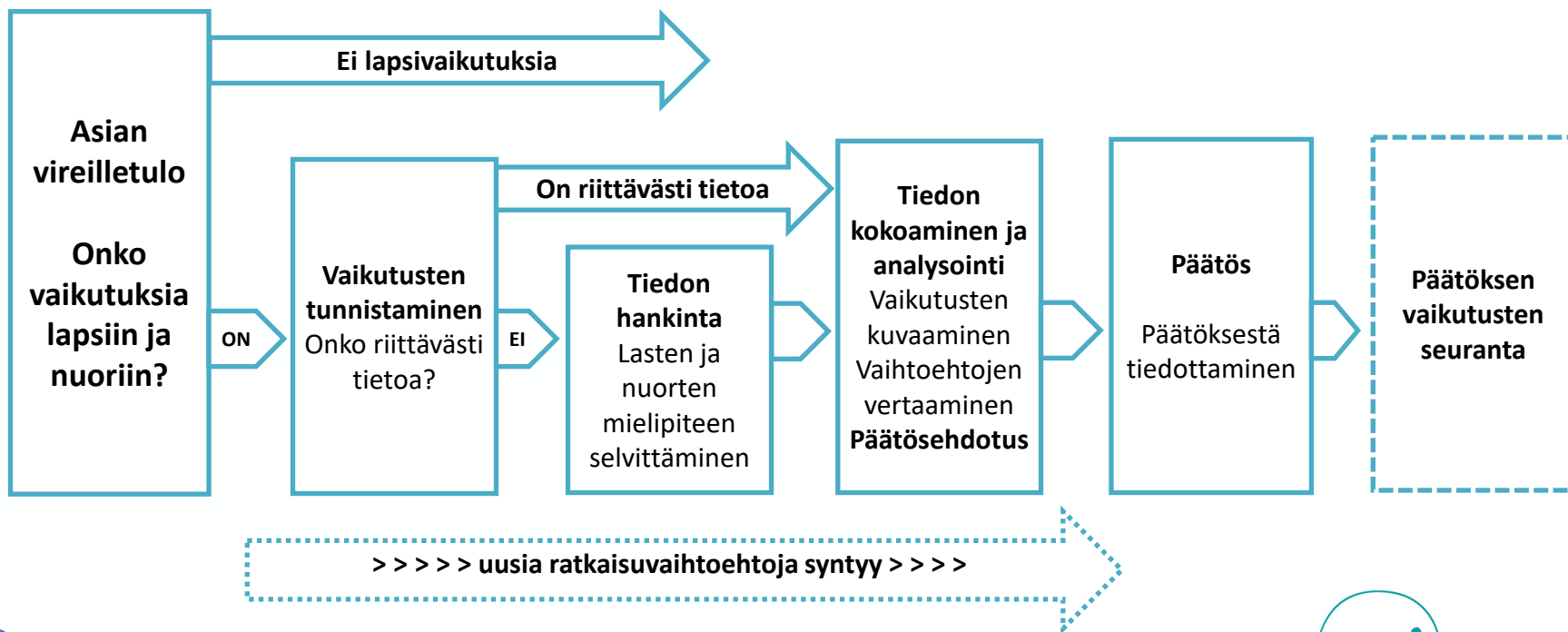
Vaihtoehtoisten ratkaisujen kartoittaminen

- 2-3 erilaista vaihtoehtoa.

Lasten, nuorten ja perheiden näkemysten selvittäminen osana tiedon keräämistä

- **Mikä on tärkeää** lapsille, nuorille ja perheille?
- Näkemykset huomioidaan niin hyvin kuin on mahdollista.

Lapsivaikutusten arviointi osana päätöksentekoa

Riittävä ennakoarviointi?

1. Laaja-alaiset asiat, jotka koskevat isoa joukkoa lapsia /nuoria tai joiden vaikutukset kohdistuvat pitkälle tulevaisuuteen, **vaativat monipuolista tietoa:** tilastot, lasten, nuorten ja vanhempien näkemykset, asiantuntijatieto jne.

2. Pienemmät asiat, jotka koskevat esim. tiettyä ryhmää, vaativat vähemmän selvitystä ja tietoa. Usein asiantuntija-arvio riittää eli **asiaa on pohdittu lasten ja nuorten näkökulmasta ja johtopäätökset on dokumentoitu.**

- Arvioinnin riittävyys on aina suhteessa asian laajuuteen.
- Riittäväälle arvioinnille ei voida laittaa tarkkoja mittareita.
- Tärkeää vaihtoehtojen etsiminen ja niiden seurauksien tiedostaminen
→ tiedolla johtaminen.
- Olennaista on, että arviointi dokumentoidaan → päätöksen läpinäkyvyys ja seurattavuus.

”Muistilappu”

Kysymyksiä, joiden avulla voidaan kartoittaa, onko päätettävällä asialla vaikutuksia lapsiin tai nuoriin:

- Onko päätöksellä vaikutuksia lasten/ nuorten mahdollisuuteen saada tukea kokonaisvaltaiselle kasvulleen?
- Onko päätöksellä vaikutuksia lasten/nuorten turvallisuuteen (fyysinen, psyykinen ja hengellinen turvallisuus)?
- Onko päätöksellä vaikutuksia lasten/nuorten toimintaan tai mahdollisuuksiin osallistua?
- Onko päätöksellä vaikutuksia lasten/nuorten mahdollisuuteen ilmaista mielipiteensä?
- Onko päätöksellä vaikutuksia perheisiin (esim. taloudelliset vaikutukset)?
- Onko päätöksellä vaikutuksia lasten/nuorten yhdenvertaisuuteen (erilaiset ja erilaisessa asemassa olevat lapset ja nuoret)?

Lapsiasiahenkilöt ja nuorten vaikuttajaryhmät

Lapsiasiahenkilöt ja LAVA

Jotta lapsiasiahenkilöiden osaamista voidaan hyödyntää seurakunnassa, on tärkeää:

- Sopia selkeät toimintatavat, missä vaiheessa ja millä tavoin he osallistuvat asioiden valmisteluun. (Pohdinta, onko vaikutuksia ja millaisia, sekä tiedon keräämisen vaihe).
- Vastuu toimintatapojen sopimisesta on johtavilla viranhaltijoilla ja luottamuselinten puheenjohtajilla.
- Kaikkien päätöstentekoon osallistuvien on hyvä tietää lapsiasiahenkilöiden roolista valmisteluprosessissa.

Nuorten vaikuttajaryhmä

Kirkkojärjestys (657/2023) 10 luku 5 §

”Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi seurakunnan on asetettava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vaikuttajaryhmä voi olla usean seurakunnan yhteinen. Vaikuttajaryhmän tehtävänä on vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä osallistua seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Vaikuttajaryhmään valittavien tulee olla konfirmoituja alle 29-vuotiaita seurakunnan jäseniä.”

Materiaalia:

[Nuorten vaikuttajaryhmät - Lasten ja nuorten keskus ry](#)

Keskeisiä kysymyksiä ja mahdollisuuksia

Nuorten vaikuttajaryhmien ja lapsiasiahenkilöiden asiantuntemusta kannattaa hyödyntää päätösten valmistelussa

Tämä edellyttää

- yhteistyön rakenteita ja koordinoimista, lapsiasiahenkilöiden ja vaikuttajaryhmien yhteistyön järjestämistä
- monialaisen tiedon merkityksen näkeminen hyvän päätöksen edellytyksenä
 - numeraalinen tieto on helppo kerätä ja ymmärtää, mutta ne kertovat vain osan tilanteesta (talousluvut, tilastot yms.)
 - lasten, nuorten ja perheiden näkemykset antavat tietoa, jota luvut, tilastot ja eurot eivät anna.

Tätä tietoa tarvitaan

- hyvän päätöksen perustaksi, lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiseksi
- kirkon itseymmärryksen ja strategioiden toteuttamiseksi.

LAVA yhteiskunnassa

THL ja KUNNAT

- <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/lapsen-oikeudet-lapsiperhepalveluiden-suunnittelussa/lapsivaikutusten-arviointi>
- Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä -ohje.
www.julkari.fi/handle/10024/80048

MLL – hyviä aineistoja

www.mll.fi/kumppaneille/kuntayhteistyo/lapsivaikutusten-arviointi/

Kuntaesimerkkejä

Alajärvi

Lapsivaikutusten arviointi sivistystoimen toiminta- ja toimitilaverkkoselvityksen yhteydessä

[LAVA-prosessi](#)

[Asian esittely](#)

Materiaalia

Ohjeistusta

- verkossa evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/lava/
- ruotsiksi evl.fi/plus/sv/verksamhet/fostran/barnkonsekvensanalys/

Aiheesta muualla verkossa

- [Lapset innovaattoreina -vihko](#)
- [THL:n sivustolla](#)
- [MLL:n sivustolla](#)
- [Lapsistrategia.fi](#)
- [Lasten oikeudet -koulutuskokonaisuus](#)
- [Esimerkki LAVA-käytännöistä Tampereen seurakunnassa](#)

Seurakunnan luottamushenkilöiden teemamateriaalit 2023–2026

Päivi Aumala, kouluttaja, STEP-koulutus

Hanna Pulkkinen, opintojohtaja
STEP-opintokeskus

Kirkkopalvelut ry /
STEP-opintokeskus 2023

